

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	15
Od Autora	19
Rozdział I. Pojęcie i przedmiot prawa konstytucyjnego	21
1. Co to jest prawo konstytucyjne?	21
2. Jaka jest geneza prawa konstytucyjnego?	24
3. Jaki jest przedmiot prawa konstytucyjnego?	27
Rozdział II. Wiadomości o konstytucji	29
1. Co to jest konstytucja?	29
2. Jakie są główne poglądy na istotę konstytucji?	31
3. Jaka jest geneza konstytucji?	35
4. W jaki sposób konstytucja jest uchwalana?	38
5. Co to jest materia konstytucji?	40
6. Jaka jest moc prawna przepisów konstytucji?	43
7. Na czym polega specyfika wykładni konstytucji?	44
8. Jak jest zbudowana konstytucja?	47
9. W jaki sposób można zmienić konstytucję?	48
Rozdział III. Zasady prawa Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej	52
1. Uwagi ogólne	52
1. Co to są konstytucyjne zasady prawa?	52
2. Jak jest rozwiązywana kolizja zasad konstytucyjnych? ..	55
3. Czy konstytucja zawiera system wartości?	56

2. Analiza konstytucyjnych zasad prawa	59
1. Jaka jest treść zasady republikańskiej formy państwa? ..	59
2. Jaka jest treść zasady dobra wspólnego?	60
3. Jaka jest treść zasady demokratycznego państwa prawnego?	63
4. Jaka jest treść zasady suwerenności narodu?	66
a) Zasada suwerenności w klasycznym prawie konstytucyjnym	67
b) Zasada suwerenności w warunkach integracji europejskiej	70
5. Na czym polega zasada przedstawicielstwa politycznego?	76
6. Jaka jest treść zasady podziału i równowagi władzy? ...	79
7. Jaka jest treść zasady pomocniczości?	86
8. Na czym polega zasada rządów parlamentarno- -gabinetowych?	88
 Rozdział IV. Wolności i prawa człowieka i obywatela	92
1. Podstawy wolności i praw człowieka i obywatela	92
1. Jakie wyróżniamy koncepcje praw człowieka?	92
2. Jakie występują generacje praw człowieka?	93
3. Jakie są ponadnarodowe systemy regulacji praw człowieka?	95
a) System ONZ	95
b) System Rady Europy	96
c) System Unii Europejskiej	97
4. Jakie są podstawowe pojęcia w zakresie praw człowieka? ..	98
2. Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela w Konstytucji RP	99
5. Jakie są zasady ogólne wolności i praw człowieka i obywatela?	99
a) Godność	100
b) Wolność	102
c) Równość	104
6. Kto jest podmiotem wolności i praw?	108
7. Na czym polega koncepcja horyzontalnego działania praw człowieka?	109

8. Jakie wyróżniamy wolności i prawa osobiste?	110
9. Jakie wyróżniamy wolności i prawa polityczne?	111
10. Jakie wyróżniamy wolności i prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne?	112
11. Kiedy możliwe jest ograniczenie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw człowieka i obywatela?	113
12. Jakie są konstytucyjne obowiązki jednostki?	115
3. Środki ochrony wolności i praw człowieka i obywatela ..	116
13. Na czym polega odpowiedzialność odszkodowawcza organu władzy publicznej?	117
14. Na czym polega prawo do sądu i jaka jest jego treść? ..	119
15. Kiedy przysługuje skarga do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka?	121
Rozdział V. Źródła prawa	123
1. Podstawy konstytucyjnego systemu źródeł prawa	123
1. Jakie są cechy systemu źródeł prawa w Konstytucji RP? ..	123
2. Jaki jest katalog aktów prawnych powszechnie obowiązujących?	126
2. Charakterystyka aktów prawnych powszechnie obowiązujących	128
3. Jakie jest miejsce Konstytucji RP w systemie źródeł prawa po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej? ...	128
4. Co to jest ustawa i jaka jest jej pozycja w systemie źródeł prawa?	129
5. Jaka jest istota rozporządzenia Prezydenta RP z mocą ustawy?	132
6. Jakie są wymogi Konstytucji RP w zakresie wydawania rozporządzeń wykonawczych?	132
7. Co to jest prawo miejscowe o charakterze powszechnie obowiązującym?	135
3. Charakterystyka aktów prawnych wewnętrznie wiązących	136
8. Co oznacza określenie, że przepisy prawa mają charakter wewnętrzny?	136
9. Jakie są konstytucyjne zasady wydawania zarządzeń jako aktów wykonawczych do ustawy?	138

4. Prawo międzynarodowe i unijne w systemie źródeł	
prawa	139
10. Na czym polega ratyfikacja umów międzynarodowych?	139
11. Jak jest miejsce umów międzynarodowych w systemie prawa?	142
12. Jak są zasady stosowania umów międzynarodowych? ..	143
13. Jak jest miejsce prawa Unii Europejskiej w systemie prawa?	144
Rozdział VI. Prawo wyborcze	146
1. Podstawy prawa wyborczego	146
1. Co rozumiemy przez prawo wyborcze?	146
2. Jak są zasady prawa wyborczego?	148
3. Na czym polega zasada powszechności wyborów?	150
4. Jak są gwarancje zasady powszechności wyborów? ..	155
5. Na czym polega zasada bezpośredniości wyborów?	156
6. Na czym polega głosowanie przez pełnomocnika?	158
7. Na czym polega głosowanie korespondencyjne?	161
8. Na czym polega zasada równości wyborów?	162
9. Na czym polega zasada proporcjonalności wyborów? ..	164
10. Na czym polega zasada wyborów większościowych? ...	166
11. Na czym polega zasada tajności aktu głosowania?	167
2. Organizacja i przebieg wyborów	167
12. Kto zarządza wybory do Sejmu, Senatu, Parlamentu Europejskiego i wybory Prezydenta RP?	167
13. Jak są zasady tworzenia okręgów wyborczych i obwodów głosowania?	168
14. Jak są zadania komisji wyborczych?	170
15. Kto ma prawo do zgłaszania kandydatów w wyborach?	172
16. Jak są główne zasady prowadzenia kampanii wyborczych?	174
17. Jak są zasady głosowania?	176
18. Jak są zasady ustalania wyników głosowania i wyników wyborów?	178
19. Jaki jest mechanizm stwierdzania ważności wyborów? ..	179

20. Jaki jest mechanizm uzupełniania składu Sejmu i Senatu?	180
3. Zasady prawa wyborczego do organów samorządu terytorialnego	182
21. Jakie są zasady prawa wyborczego do organów stanowiących samorządu terytorialnego?	182
22. Jakie są zasady prawa wyborczego do organów wykonawczych gminy?	186
23. Jakie są zasady prawa wyborczego do organów wykonawczych powiatu i województwa?	190
Rozdział VII. Referenda i obywatelska inicjatywa ustawodawcza	192
1. Referenda ogólnokrajowe	192
1. Jakie są główne formy demokracji bezpośredniej?	192
2. Jak jest uregulowane referendum w prawie polskim? ...	194
3. Jak jest uregulowane referendum dotyczące spraw o szczególnym znaczeniu dla państwa?	197
4. Jak jest uregulowane referendum w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację określonej umowy międzynarodowej?	198
5. Jak jest uregulowane referendum w sprawie zatwierdzenia zmian Konstytucji RP?	199
6. Jak jest zorganizowane referendum ogólnokrajowe i kiedy jego wynik jest wiążący i rozstrzygający?	200
2. Referendum lokalne	204
7. Jakie są zasady przeprowadzania referendum lokalnego? ..	204
3. Obywatelska inicjatywa ustawodawcza	209
8. Na czym polega obywatelska inicjatywa ustawodawcza? ..	209
Rozdział VIII. Parlament	212
1. Struktura parlamentu	212
1. Na czym polega zasada dwuizbowości parlamentu?	212
2. Jaki jest status Zgromadzenia Narodowego?	214
3. Jakie są organy Sejmu i Senatu?	216
2. Tryb i zasady funkcjonowania Sejmu i Senatu	224
4. Na czym polega zasada autonomii parlamentu?	224

5. Jakie jest znaczenie prawne regulaminu parlamentarnego?	225
6. Co to jest kadencja parlamentu?	227
7. Na czym polega system permanencji prac parlamentu?	230
8. Na czym polega zasada tzw. dyskontynuacji prac parlamentu?	231
3. Status prawny posłów i senatorów	233
9. Co to jest mandat przedstawicielski?	233
10. Jak Konstytucja RP określa mandat posła?	235
11. Jakie są prawa i obowiązki posła i senatora?	237
12. Na czym polega istota immunitetów parlamentarnych?	241
a) Immunitet materialny	242
b) Immunitet formalny	244
13. Na czym polega przywilej nietykalności osobistej posła?	246
14. Jakie są zasady tworzenia klubów i kół parlamentarnych?	247
4. Funkcje parlamentu	248
15. Jak wyróżniamy funkcje parlamentu?	248
16. Jak zmieniły się funkcje parlamentu po wejściu Polski do Unii Europejskiej?	250
5. Funkcja ustawodawcza Sejmu	253
17. Jakie wyróżniamy procedury ustawodawcze?	253
18. Jakie wyróżniamy etapy drogi ustawodawczej?	254
19. Co to jest prawo inicjatywy ustawodawczej i komu przysługuje?	255
20. Na czym polega praca Sejmu nad projektem ustawy? ..	258
21. Na czym polega udział Senatu w procesie ustawodawczym?	261
22. Jakie jest znaczenie podpisania ustawy przez Prezydenta RP?	264
23. Na czym polega ogłoszenie ustawy i jakie są jego skutki?	266
24. Jakie są główne cechy szczególnych procedur ustawodawczych?	267
6. Funkcja kontrolna Sejmu	270
25. Jakie środki kontroli przysługują posłom?	270

26. Jakie środki kontroli przysługują komisjom Sejmu? ...	271
27. Jaki jest status komisji śledczej i przedmiot jej prac? ...	272
28. Jakie środki kontroli przysługują Sejmowi <i>in pleno</i> ? ...	275
29. Na czym polega kontrola wykonania ustawy budżetowej?	278
7. Funkcja kreacyjna Sejmu i Senatu	279
30. Jakie organy są wybierane oraz powoływane przez Sejm?	279
Rozdział IX. Władza wykonawcza	283
1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej	283
1. Jaka jest pozycja prawnoustrojowa Prezydenta RP?	283
2. Jakie są zasady wyboru Prezydenta RP?	285
3. Kiedy następuje opróżnienie urzędu Prezydenta RP? ..	287
4. Jakie są formy odpowiedzialności Prezydenta RP?	288
5. Na czym polega kontrasygnata?	290
6. Na czym polegają prerogatywy Prezydenta RP?	293
7. Jakie są główne kompetencje Prezydenta RP?	295
2. Rada Ministrów i administracja rządowa	297
8. Jaki jest tryb powoływania Rady Ministrów?	297
9. Kiedy Prezes Rady Ministrów składa dymisję rządu? ..	299
10. Jakie są zasady odpowiedzialności Rady Ministrów i jej członków?	300
11. Jaki jest skład Rady Ministrów?	302
12. Jaka jest pozycja Prezesa Rady Ministrów?	304
13. Jakie są kompetencje Rady Ministrów?	305
14. Jaki jest ustrój administracji rządowej?	307
15. Jaki jest ustrój prokuratury?	309
Rozdział X. Samorząd terytorialny	311
1. Konstrukcja prawna gminy, powiatu i województwa	311
1. Jak kształtował się ustrój samorządu terytorialnego od 1990 r.?	311
2. Jaka jest konstrukcja prawna gminy, powiatu i województwa?	313
3. Jakie są kompetencje gminy, powiatu i województwa? ..	316
4. Jakie są składniki mienia jednostek samorządu terytorialnego?	318

5. Jakie są rodzaje związków i porozumień jednostek samorządu terytorialnego?	320
6. Jak jest sprawowany nadzór nad działalnością samorządu terytorialnego?	321
2. Sprawowanie władzy w gminie, powiecie i województwie	323
7. Jakie są organy stanowiące i wykonawcze samorządu? ..	323
8. Jaki jest charakter mandatu radnego?	325
9. Jakie akty prawa miejscowego stanowią organy samorządu?	327
Rozdział XI. Władza sądownicza	330
1. Wymiar sprawiedliwości	330
1. Co to jest władza sądownicza i wymiar sprawiedliwości?	330
2. Jakie są konstytucyjne zasady ustroju i działania władzy sądowniczej?	332
a) Niezależność sądów (art. 173)	332
b) Niezawisłość sędziów (art. 178)	334
c) Nadzór judykacyjny Sądu Najwyższego (art. 183)	337
d) Udział obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości (art. 182)	337
e) Jednolitość sądów (art. 174)	339
f) Dwuinstancyjność postępowania sądowego (art. 176)	339
g) Sądowa kontrola działalności administracji publicznej (art. 184)	340
3. Jaki jest status Sądu Najwyższego?	341
4. Jaki jest ustrój sądów powszechnych?	343
5. Jaki jest ustrój sądów szczególnych?	346
6. Jakie są funkcja, skład i charakter Krajowej Rady Sądownictwa?	348
2. Trybunał Konstytucyjny	351
7. Na czym polega sądowa kontrola konstytucyjności prawa?	351
8. Jak kształtował się problem kontroli sądowej w Polsce?	355
9. Jaka jest pozycja Trybunału Konstytucyjnego w systemie władzy sądowniczej i jego organizacja?	358
10. Jaka jest procedura powoływania sędziów TK i ich status?	359

11. Jakie wyróżniamy rodzaje kontroli sprawowanej przez Trybunał Konstytucyjny?	360
12. Jakie są kompetencje Trybunału Konstytucyjnego?	363
13. Na czym polega pytanie prawne kierowane do Trybunału Konstytucyjnego?	368
14. Na czym polega skarga konstytucyjna?	369
a) Przesłanki materialne	369
b) Przesłanki formalne	372
15. Na czym polega kompetencja do orzekania o zgodności z Konstytucją RP celów lub działalności partii politycznych?	374
16. Na czym polega uprawnienie do rozstrzygania sporów kompetencyjnych?	377
17. Jaka jest procedura działania Trybunału Konstytucyjnego?	378
18. Jak dzielą się orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego? ..	381
19. Jakie są skutki orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego? ..	383
3. Trybunał Stanu	387
20. Na czym polega istota odpowiedzialności konstytucyjnej?	387
21. Kto ponosi odpowiedzialność konstytucyjną?	388
22. Jaka jest procedura ponoszenia odpowiedzialności konstytucyjnej?	393
23. Jaki jest skład i organizacja Trybunału Stanu?	394
24. Jaka jest procedura działania Trybunału Stanu?	395
25. Jak działa normatywny model odpowiedzialności konstytucyjnej w praktyce?	397
 Rozdział XII. Organy kontroli państwowej i ochrony prawa	
1. Najwyższa Izba Kontroli	399
1. Co oznacza pojęcie „kontrola państwowa”?	399
2. Jak kształtowała się pozycja najwyższego organu kontroli państwowej?	400
3. Jaka jest pozycja NIK?	401
4. Jaka jest organizacja NIK?	403
5. Jaki jest zakres działania NIK?	405

6. Jaka jest właściwość kontrolna i jakie są kryteria kontroli NIK?	405
7. Jak przebiega postępowanie kontrolne?	407
2. Rzecznik Praw Obywatelskich	408
8. Jaka jest pozycja ustrojowa RPO?	408
9. Jaki jest tryb powoływania Rzecznika Praw Obywatelskich?	411
10. Jaki jest zakres działania Rzecznika Praw Obywatelskich?	413
11. Jakie są formy działania RPO?	414
3. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji	416
12. Jaka jest pozycja ustrojowa KRRiT?	416
13. Jaki jest skład KRRiT?	418
14. Jakie są zadania i tryb działania KRRiT?	420
 Rozdział XIII. Finanse publiczne	422
1. Jakie są konstytucyjne zasady finansów publicznych? ...	422
2. Jakie są odrębności uchwalania, wykonywania i treści ustawy budżetowej?	423
3. Jaka jest pozycja Narodowego Banku Polskiego?	424
 Rozdział XIV. Stany nadzwyczajne	427
1. Jakie jest znaczenie prawne problemu bezpieczeństwa państwa?	427
2. Jakie są konstytucyjne zasady wprowadzania stanów nadzwyczajnych?	428
3. Jakie wyróżniamy stany nadzwyczajne?	429
4. Jakie są przesłanki wprowadzenia stanu wojennego? ...	430
5. Jakie są przesłanki wprowadzenia stanu wyjątkowego? .	432
6. Jakie są przesłanki wprowadzenia stanu klęski żywiołowej?	433
7. Na czym polegają ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela w okresie stanów nadzwyczajnych?	435